

Bildkälla: Historiska kartor,
Lantmäteriet

Föreläsning

Detta föreläsningsmanus kan du som lärare använda dig av vid besöket till fängelsehålan, innan, eller på vägen dit. Du kan använda det som helhet, delar av det, eller göra ditt helt egna. Detta manus kan betraktas som en inledning till besöket i Torsåker och handlar om Häxprocesserna. Det kan också fungera som en repetition om eleverna redan har vissa förkunskaper i ämnet.

Häxprocesserna var de händelser på 1600-talet där ett mycket stort antal kvinnor och även en del män och barn blev anklagade för att vara häxor, trots att de var oskyldiga. Detta ledde till att många blev avrättade, vilket många sedan fick ångra när det uppdagades att alla anklagelser bara hade varit lögn.

Allt började i Dalarna där en flicka blev anklagad av en liten pojke för att vara häxa, bara för att de blivit osams om en bit bröd när de vaktade getter. Det var en vanlig syssla för barn. Hon blev förhörd tills hon erkände att hon hade varit i Blåkulla, och att den som tagit med henne dit var hennes styvmor. Detta var startskottet på flera hundra avrättningar i Sverige, och flera tusen anklagade häxor. Efter några år hade det spridit sig från Dalarna och hit till Ångermanland.

Under häxprocesserna var det nästan alltid barn som anklagade vuxna, och de blev trodda trots att det var ljug. En av anledningarna var att det stod i Bibeln att barn inte kunde ljuga, och på den tiden var Bibeln också lagbok i Sverige. Men sen hände det också att vuxna anklagade varandra. Ibland kanske man bara såg det som en chans att hämnas på någon som man inte tyckte om.

Nu befinner vi oss i Torsåkers socken där 71 personer blev avrättade på samma dag. Det var en väldigt stor del av alla som bodde här. Runt en tiondel. Och på den här tiden var varje familj och hushåll

beroende av arbetskraften hos alla i familjen eftersom alla var självförsörjande bönder. Barn hjälpte till att sköta djuren, kvinnor skötte hushållet med mat och kläder, och männen odlade, fiskade och skötte skogsbruk. Så ni kan tänka er att i de familjer som förlorade flera familjemedlemmar blev det ganska stora effekter på försörjningen.

När människorna blev anklagade skedde först en rättegång där de officiellt blev åtalade för trolldom och bortföring av barn till Blåkulla. Det var nämligen olagligt att utöva så kallad svart magi, alltså sådan magi där man trodde att djävulen var inblandad. Och det var det man trodde skedde på färderna till Blåkulla – att de träffade djävulen och hade fest tillsammans. Efter rättegången sattes de här, eller i en liknande jordkällare i trakten. Det är svårt idag att veta vilken det var, för under flera hundra år glömdes allt med häxprocesserna bort. Och där satt de i åtta månader! Det var kallt, trångt och ont om mat. Och den enda mat de fick var den som deras familjemedlemmar kom med. Men många behövde färdas flera kilometer för att komma hit, så alla kunde inte komma varje dag.